
KOLUMNEN

"Idag motverkas akademisk excellens av tävlingstänkandet."

Det finns en stark tilltro till tävling på många håll i samhället. En idé om att människor inte skulle prestera om de inte fick mäta sig mot någon annan.

Den här föreställningen har resulterat i att vissa klubbar för barn- och ungdomsidrott "toppar laget" för att sålla ut och tidigt kunna satsa på de bästa talangerna. Problemet är att studier visar att den metoden inte fungerar. Vi kan inte så enkelt förutspå vem som har förutsättningar att lyckas på lång sikt. Ett ännu större problem är dessutom att det leder till att vi inte får de goda effekter på folkhälsa och sammanhållning som idrotten kan bidra med när alla bjuds in.

I akademien har man länge ägnat sig åt att "toppa laget". Det märks i alla delar av styrningen av sektorn. Här är konkurrensen om forskningsmedel hård och man konkurrerar även om tjänster och titlar, genom att räkna publikationer och utmärkelser. Forskare konkurrerar dessutom om utrymme och erkännande för begrepp och forskningsfält och inte minst för sitt personliga namn. Till detta kommer en knivskarp konkurrens mellan olika lärosäten.

Det kan låta helt naturligt och självklart med denna konkurrens i en miljö som ska kunna göra banbrytande upptäckter, utveckla ny kunskap och erbjuda samhällets mest kvalificerade utbildning. Men detta tävlingstänkande leder ofta till motsatsen.

Jag träffar idag alltför många forskare som bemöter varandra med misstänksamhet och inte tvekar att offentligt kränka sina kollegor. Forskare som gärna punkterar andras arbete även när det ligger solid internationell forskning bakom, för att på så vis kunna framhäva sin egen person eller forskning. Och jag ser forskare dela sina publikationer för att berätta vilken journal man lyckats publicera sig i, men utan att säga ett ord om vad de har kommit fram till – som om det inte var av betydelse. Det gäller inte alla eller överallt, men alltför ofta.

Ska akademien bevara sin legitimitet måste man kliva upp ur denna sandlåda och börja samarbeta. Forskare behöver sätta ljuset på det gemensamma uppdraget: att bidra till ett bättre samhälle. Det kan handla om allt ifrån bättre hälsa till stärkt demokrati och minskad klimatförstöring.

Över hela den offentliga sektorn är samverkan ordet för dagen. Man ser nämligen att våra stora samhällsutmaningar inte kan lösas utan att vi krockar arm mellan organisationer och sektorer. Samverkan förutsätter att vi arbetar syftedrivet och sätter ljuset på våra gemensamma mål – det som står över vardagligt käbbel och tävlingstänkande. För att det här ska hända behöver politiker sluta styra akademien så hårt mot konkurrens. Idag motverkas akademisk excellens av tävlingstänkandet. Bred samverkan med samhället och en stärkt bildningstradition skulle inte bara göra akademien mer relevant och öppen, utan det skulle också kunna leda till en betydligt bättre arbetsmiljö.

FRISTÅENDE SKRIBENT

LOUISE BRINGSELIUS

louise@bringselius.se

Författare och föreläsare.